

אלא, אי איתמר מימרא דרב המנונא, הכי איתמר:

אמר רב המנונא: הכל מודים בערכין, דאף על גב דלא אמר "הרי עלי", מיהוייב באחריותן.

מאי טעמא?

דכתיב "ונתן את הערכך". משמע, חולין הן בידך עד שיבאו לידו גזבר.

שנינו במשנה: חומר בכסוי וכו'.

תנו רבנן: כתיב "כי יקרא קן צפור לפניך וגו'". מה תלמוד לומר [מה מלמדנו פסוק זה?]

לפי שנאמר "שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך". ולכאורה מכפילות הלשון "שלח תשלח", יכול שמצוה על כל אדם שיחזור [יחפש] בהרים וגבעות כדי שימצא קן לקיומי למצוה? תלמוד לומר "כי יקרא",

ועוד, הא תניא: רבי נתן אומר: כתיב במי שפודה שדה מקנה מן ההקדש, "ונתן את הערכך ביום החוא קדש לח". והיה יכול הכתוב לומר "ונתן אותו" או "ונתנו".

אם כן, "הערכך", מה תלמוד לומר?

משמע דקאי קרא אערכין. והיינו, לפי שמצינו בהקדשות ומעשרות שמתחללין על מעות שבחולין, ודינם הוא שאם נגנבו אותן מעות או שאבדו, אינן חייבין באחריותן [דהא לא כתיב בהו לשון נתינה דנימא דלא חייל עד דאתי לידי הקדש, אלא משהפרישן הוו הקדש ויצאו ההקדשות והמעשר לחולין].

קלט-ב יכול אף זה, ערכין, יהא כן, שיפטר משעת הפרשת המעות?

תלמוד לומר "ונתן את הערכך, וגו'". חולין הן עד שיבאו לידו גזבר. כי "ונתן" משמע שרק משעת נתינה מפטר.

חזינן, שגם ערכין חייב באחריותן! (1)

שבידו. כי אין הפרעון נעשה אלא בנתינה ליד גזבר ולא בהפרשה, ולכן חולין הן בידו, כי לא נתפסת הקדושה באופן זה. אבל יכול להתפס מטלטלין שמהם יתן לגזבר, ולא לקיים את הנדר בעצם ההפרשה. וראה משמר הלוי [נח] שביאר דבריו בארוכה.

ובמשנת יעבץ [יו"ד ט"ז ה] העיר שאף לדברי רש"י [בע"א] שהכל גזברין להקדש, אין ההפרשה לערכין חלה כאילו באו ליד גזבר, כי רק בקדשי בדק הבית נאמר כלל זה שלגבי הקדש הכל גזברין הן, אך לגבי ערכין שהן חולין, אין נעשין לו גזבר, אלא רק כשבאין לידו גזבר נעשין הקדש.

צריך לומר קודם ערכי עלי. וראה הגהת הגרי"ש נתנוזן שם.

1. בסנהדרין [טו א] מצינו שיכול להתפס מטלטלין לערכין, ופרש"י שם שאומר ערכי עלי והתחייב ערך הקצוב לפי שניו, והיה לו מטלטלין ואמר הרי אלו לערכי וחלה עליהן קדושה. והאחרונים הוכיחו מכך שיש חלות קדושה בערכין אף קודם נתינה, ולכאורה תמוה מסוגין שדרשו מקרא שהן חולין עד שיבואו לידו גזבר.

ובקהילות יעקב [מא] כתב שאינו יכול להפריש מעות ולומר שבהפרשה זו פורע מה שנדר, ואחר כך נותן לגזבר את ממון ההקדש

ומתיבת "צפור" — דרשינן שדווקא בטהורה חייב בשילוח ולא בטמאה [כדלקמן בגמרא].

"לפניך" — לרבות קן הנמצא ברשות היחיד, וכגון בפרדס⁽³⁾ ובחצר שאינה משתמרת,

במאורע שנקרה לפניך דווקא, ולא שתחזור אחריו⁽²⁾.

"קן" — מכל מקום, ואפילו אם יש בקן אפרוח אחד או ביצה אחת — חייב [כמתניתין דלקמן].

מצאו הפקר בהרים.

ג. ובשו"ת אמרי יושר הוכיח מהסלקא דעתא, שאף אם מפקיר את האם או שאומר שאינו רוצה לזכות בביצים, עדין נחשב הקן מזומן, כל זמן שהוא מצוי לפניו לזכות בו. שאם לא כן לא היה צריך לחזור אחרי קן בהרים וגבעות, כי הוא מצוי לכל, ובהכרח שרוב קינים הם בכלל מזומן, וצריך לחזור ולמצא שיקרא לפניו בדרך, וכן נקט במלאכת שלמה למשנתינו.

ובשו"ת כפי אהרן [סימן י'] ביאר כך את הדרשא בסמוך "שאינן קנו בידך" דהיינו שאינו סמוך לו לזכות בו, אך לשון רש"י [בד"ה לפניך, שאינן] משמע שמומן היינו שיש לו בעלים, וכמשמעות הסוגיא להלן [קמא:] שאם חצירו קונה לו הרי זה מזומן. וראה לעיל [עמוד א' הערה 4] בזה.

3. הש"ך [ס"ק ג'] כתב שמדובר "בפרדס שאינו משתמר, דכיון שמרדו אין קנו בידך, אבל אם משתמר פטור, וכן משמע מפרש"י ורבינו ירוחם [ט"ו כג] וטעמא דהוי כמו ביתו".

אמנם הב"ח דקדק מדברי רש"י במשנה שכיון שמרדו אפילו אם חזרו ועשו קן בתוך הבית חייב בשילוח, כי נעשו מדבריות ודינן כיוני שובך שאף אם קננו בבית חייב לשלח, ורק כשקננו מתחילה בבית ולש מרדו חייב בשילוח. וראה ר"ן על הרי"ף שכתב "שנעשו מדבריות, ופרדס לא מזומן הוא שיכולין לברוח משם".

2. בחזו"א [יו"ד קעה ב] כתב שכוונת הגמרא שסלקא דעתך שיש חיוב על אדם לקיים פעם בחייו מצות שילוח הקן, ולשם כך יחזור בהרים עד שימצא קן לקיים בו את המצוה, אך אין חיוב על המוצא קן לשלחו, וכן מבואר במאירי, וכן משמע מדברי הטור [רצב] שכתב שבכל מקום שימצאנו "אסור לקחת האם מעל הבנים". ודלא כהחיות יאיר [שהובא בהערה למשנה], שנקט כי סלקא דעתא שצריך להשתדל להתחייב בשילוחן ובמסקנא ילפינן שאין צריך לחייב עצמו, אך אם הזדמן לו קן חייב בשילוח, ובשו"ע משמע כדבריו שכתב [רצ"ב ג'] שבכל מקום שימצאנו "חייב לשלח". ראה פתחי תשובה [סק"א].

ב. בחיי אדם [סח יט] דן אם יש חיוב ללכת מעיר לעיר אחרת כדי לקיים עשה, ובשו"ת מהרש"א [א' רט] הוכיח מסוגין שכל ההוא אמינא לחייבו לחזור בהרים היא רק משום דכתיב "שלח תשלח" ללמד שיחזור אחריה [כפרש"י] אבל בעלמא אין חיוב לצאת ממקומו ולחזור אחר מצוות עשה. אולם הוכחה זו היא רק לגירסת רש"י "שומע אני לחזור וכו'", אך המקור חיים [הקדמה לסימן תל"א] הוכיח מגירסתנו "יכול יחזור" להיפך, דמשמע שבכל המצוות הוא מצווה לחזור אחריהן. וראה במנחת יצחק [ח"ב ע"ה] בזה. ובספר "ויואל משה" ביאר שבכל המצוות אין חיוב לחזור, אלא אם חזר ומצא חל עליו חיוב שילוח, ועל כך ילפינן מקרא שבשילוח הקן לא חל חיוב כי הוא מזומן, ותמוה למה נחשב מזומן, והרי

ששם אינו נחשב "מזומן".

"בדרך" — לרבות קן הנמצא ברשות הרבים⁽⁴⁾.

קן הנמצא באילנות מנין שחייב בשילוח? תלמוד לומר "בכל עץ".

קן הנמצא בבורות שיחין ומערות מניין? תלמוד לומר "או על הארץ".

והוינן בה: וכי מאחר שסופנו לרבות כל דבר מדכתיב "בכל עץ או על הארץ", קרא "לפניך בדרך" למה לי?

ומבארין: מקרא זה בא לומר לך, מה דרך שאין קנו בידך, שאינו מזומן ואינו קנוי לך אלא ברשות הפקר הוא, אף כל בעינן שאין קנו בידך. מכאן אמרו: יוני שובך ויוני עלייה שקננו בטפיחין [מקומות בחומה שנותנין בהן קערות קטנות] ובבירות [דירות ומגדל עיר], ואורזין ותרנגולין שמרדו וקננו

בפרדם — חייב בשילוח, שהרי עתה אין הקן בידך. אבל קננו בתוך הבית, וכן יוני הרדסאות [יתבאר לקמן] — פטור משילוח⁽⁵⁾.

אמר מר: מה דרך שאין קנו בידך, אף כל שאין קנו בידך.

והוינן בה: הא קרא ד"דרך" למה לי? הא מ"כי יקרא" נפקא הך דרשה! "כי יקרא" — פרט למזומן?

ועוד, קרא ד"לפניך" למה לי?

אלא, קרא ד"לפניך" לאתויי שהיו לפניך דהיינו שהיו שלו, ואחר כך מרדו.

וקרא ד"בדרך" אתא לכדרב יהודה אמר רב. דאמר רב יהודה אמר רב: מצא קן בים, כגון ששטף הים אילן, והיה בראשו של האילן קן⁽⁶⁾ — חייב בשילוח. שנאמר "כה אמר ה' הנותן בים דרך וגו'", חזינן מהאי קרא דים

הביצים, כי אחד שהוגבה והותר לקחת הביצים ממילא זכתה לו חצירו בהן, ונפטר משילוח האם.

והיינו שקן מזומן נקבע בשני תנאים, א. שדרך גידולן בבית ב. שקננו בבית, אבל אם מרדו וחזרו לקנן בבית או יוני שובך שקננו בבית, אינם נחשבים "מזומן", ומשמע כי אף שהם סמוכים אליו ובידו ליטלם כשירצה, אין נחשב מזומן אלא בצירוף שני התנאים, או בקנין שעושה בהן, ולפי זה אפשר להפקיר עוף שבביתו ולקיים בו מצוות שילוח הקן. [וראה ביצה כד ב שגם יוני שובך קל לתופסן ואין בהן צידה, ובכל זאת יש בהן מצוות שילוח]. וראה עוד בחזון יחזקאל [י ב ד"ה יוני].

6. רש"י פירש ששטף הים את האילן והיה קן

4. הטור הביא לשון הבריייתא בין ברשות הרבים ובין ברשות היחיד וכו', ותמה הב"ח שהרי למסקנא לא ילפינן מ"בדרך" ו"לפניך" כיון שסופינו לרבות כל דבר, ולא היה הטור צריך להזכיר כל דין בפני עצמו, וכשם שהשמיטן הרמב"ם. [וכתב שרצה הטור להשמיענו שמזומן פטור בכל מקום ואפילו אינו ברשותו, ע"ש].

5. בשבט יהודה [בליקוטים רצ"ב] ביאר שיש חילוק בין אורזים ותרנגולין שדרכן לגדל עם בני אדם בבית, ולכן אם קננו בבית פטורין [ואם מרדו חייבין, כי נעשו מדבריות כמבואר בהערה הקודמת] ואילו יוני שובך ועליה אין דרכן ליגדל עם בני אדם חייב אף אם קננו בבית במקום גבוה שטורח ליטלן, ואם הוא ביתו אינו חייב בשילוח אלא כל זמן שלא הוגבהה האם מעל

אקרי דרך.

מקשה הגמרא: **אלא מעתה, מצא קן בשמים**, דהיינו עוף שנושא קן, ושמים נמי איקרו דרך, דכתיב **"דרך נשר בשמים"**, הכי נמי דמייחייב בשילוח הקן?

מתרצת הגמרא: שמים **"דרך נשר"** איקרי, אבל **"דרך" סתמא** — לא איקרי.

אמרי ליה **פפונאי לרב מתנה: מצא קן בראשו של אדם**, מהו, האם חייב בשילוח או לא?

אמר להם: כתוב **"ואדמה על ראשו"**. ומשמע מלשון הכתוב שנקט **"אדמה"** ולא **"עפר"**, כי אף על גב שהוא על ראש אדם ולא על הארץ, נחשב כמחובר לארץ משום שגם אדם נחשב כארץ⁽⁷⁾.

עוד שאלו פפונאי את רב מתנה: **משה מן התורה מנין**, היכן נרמז שעתיד להיות משה רבינו, קודם שמפורש בקרא?

אמר להם: כתוב [בראשית ו ה] **"בשגם הוא בשר"**. **"בשגם"** בגימטריה 345 כגימטריא של **"משה"**. ועוד כתוב שם **"והיו ימיו מאה ועשרים שנה"**, רמז לאדם שיבוא ויהיו ימיו

ליה לרמב"ם שבראש כל בעל חי מתחייב, ובחדרי דעה כתב שלמד כן ממה שהתמעט קן בשמים והיינו בראשו של עוף הפורח באויר, ולא התמעט משום שהוא בראש עוף אלא מפני שהוא באויר, ומשמע שבראש בעל חי חייב. ובחתם סופר כתב שהרמב"ם סבר שהספק רק על ראש אדם, אך ראש בעל חי פשיטא ליה שהוא בכלל אדמה.

7. בספר **"זרע ברך"** הובאה הערת הגאב"ד **טשעביץ**, שבסוטה [מה א] דנה הגמרא אם נמצא חלל על גבי חלל אחר, אם נחשב מונה **"על האדמה"** או לא [לענין עגלה ערופה], ולכאורה בסוגין מבואר שעל גבי אדם נחשב כ**"אדמה"**, ונטה לחלק דהיינו רק על גבי חי ולא על גבי מת.

וראה שם עוד שכתב כי שילוח קן שעל גבי שלג תלוי בדין כיסוי הדם בשלג, שהמרדכי כתב בפרק כיסוי הדם שמכסין בשלג שנאמר כי לשלג יאמר **הוי ארץ** [וראה אות תרנד ובהגה"ה] אך הרמ"א **"יור"ד כ"ח כ"ד"** כתב שאין מכסין בו ולכאורה הוא הדין שקן בשלג אינו חייב בשילוח.

בראשו, וחייב לשלח בים נמי איקרי דרך. והרמב"ם [הי"ז] כתב על פני המים וכו', או על גבי בעלי חיים חייב לשלח, לא נאמר אפרוחים או ביצים ולא נאמר רבול עץ או על הארץ אלא שדיבר הכתוב בהווה. ותמה **הכסף משנה** מה כוונתו וביאר **הב"ח** שכוונתו כי אין הכוונה דוקא **"על הארץ"**, כמו שאין הכוונה ל**"אפרוחים"** אלא אפילו אפרוח אחד, וכיון שכן גם כשנמצא על כל מים חייב בשילוח, ולא דוקא בים, וכן על כל בעלי חיים ולא דוקא על אדם, כי אין הלימוד שים נחשב **"דרך"**, ואדם נחשב **"אדמה"**, אלא שאין צריך **"על הארץ"** דוקא.

וראה מנחת חינוך שתמה למה השמיט הרמב"ם דין קן בשמים, ולפי המבואר יתכן שאינו פוסק כנדרש בסוגין **"מדרך"** ו**"מאדמה"** אלא שדיבר הכתוב בהווה, ואם כן אף בשמים חייב בשילוח, וצ"ע.

ובצפנת פענח העיר למה בראשו של אדם לא יחשב כמוזמן, והעמיד בראשו של עכו"ם או קטן. אולם בפשטות יש לומר שמדובר קודם שהוגבה האם, או שהפקירו.

וראה **בביאור הגר"א** [סק"ז] שתמה מנא

מאה ועשרים שנה.

עוד שאלוהו: רמז למעשה **המון מן התורה מניין?** (8)

אמר להם: דכתיב **"המון העין"** — רמז שיתלוהו על העין.

רמז למעשה **אסתר מן התורה מניין?**

אמר להם: מדכתיב **"ואנכי הסתר אסתיר"**. רמז שבימי אסתר יהיה הסתר פנים⁽⁹⁾.

רמז לגדולת **מרדכי מן התורה מניין?**

דכתיב: "מר דרור" שהוא ראש לבשמים שבקטורת, **זמתרגמינין "מירא דביא"**.

ו"מירא דביא" דומה ל"מרדכי", רמז לגדולתו שהיה ראש לצדיקים ואנשי כנסת הגדולה.

שנינו במשנתנו: **ואיזהו שאינו מזומן וכו'.**

רבי חייא ורבי שמעון, חד מהם תני **"הדרסיאות"**, וחד מהם תני **"הדרסיאות"**.

ומבארין: **מאן דתני "הדרסיאות" — על שם הורדוס נקראו כך, שהוא התעסק בגידולן.**

ומאן דתני "הדרסיאות" — על שם מקומן נקראו כך.

אמר רב כהנא: לדידי חזיין — אני ראיתי את בני בניהם של אותן יוני הורדוס, וקיימן

שכתב שנאמר בה הסתר, כי כל הנס נעשה בהסתר, ולכן לא נזכר שם ה' במגילה בפירוש. וביאור דבריו בימי הפורים [מאמר י', י"ט]. וראה עוד בשפתי חיים [מועדים ב' רי"ט] שהתורה לא ראה רק גלות מקור שמה של אסתר, אלא את שורש ההנהגה שנעשית על ידה. **מרדכי**, שנחשב ראש לגדולה כראש הבשמים, שעל ידו נעשית ההצלה, משום שהוא ואנשי כנסת הגדולה לא השתחוו לצלם ולא נהנו מסעודת אחשוורוש. וראה **בביאור הגר"א** אסתר [פ"ב ה] שביאר באופן אחר.

9. **בביאור הגר"א** אסתר [פ"א ב] ביאר שהגמרא דנה מנין המקור לאסתר מן התורה, כי אף שרבים הצדיקים שנעשו ניסים על ידם, הרי נס חנוכה נעשה בארץ ישראל ובזמן המקדש, והנידון הוא היכן מצינו שאפילו בהסתר פנים בחו"ל נעשים לנו ניסים, ועל כך הביאו שאפילו בעת "הסתר אסתיר" אשלח את אסתר לעשות נס.

8. המהרש"א ביאר שמצינו שמות נוספים לארכעה אנשים אלו, ואילו שמות אלו ניתנו להם על ידי מצרים או פרסיים והיה מקום לומר שאינם עיקר שמם ולכן מוכיחה הגמרא שנקראו בשמות אלו על שם ענינם, וכדלהלן.

משה, שעל ידו התפרסם שאין המבול מטבע העולם, שהרי על ידו נטבעו המצרים בים וישראל הלכו ביבשה.

המון, כי הוא גזע צפעוני מעשו, וכמו שדרשו שהנחש והמון פתחו ב"אף" ונתנו עיניהם במה שאינו שלהם. וראה **בחידושי אגדות להגר"א** [בכורות ח'] שהמון ובניו הם הס"א והנחש ותלו אותם על העץ פירושו על סיבת עץ הדעת. וראה **בכתב סופר** [עה"ת, אסתר] שפירש שראה גזירת המן על אותו חטא של עץ הדעת שחטאו בסעודתו של אחשוורוש כמו שחטא באכילת עץ הדעת. וראה עוד **בחכמה ומוסר** [רמד] **ובזרע ברך**.

אסתר, שבימיה הסתיר הקב"ה פניו מישראל כי הסתירו עצמם מדיבור "אנכי" שהוא עיקר אמונה, וראה **בביאורי הגר"א** [לב"ק צ"ב]

צפור לפניך. "עוף" משמע לך בין טהור בין טמא, אבל "צפור", טהור אשכחן דאיקרר צפור, טמא — לא אשכחן דאיקרר צפור. וכיון שכאן נאמר "צפור" — משמע שדווקא טהור חייב בשילוח ולא טמא⁽¹⁰⁾.

תא שמע: מהכתוב "פן תשחתון ועשיתם לכם וגו' תבנית כל צפור כנף", ופסוק זה מדובר גם בצפור טמאה, שהרי ודאי התורה אסרה לעשות גם תבנית צפור טמאה. מאי לאו, כך נדרש הפסוק: "צפור" — בין טהור בין טמא, "כנף" — לרבות חגבים!

ודחינן. לא. "צפור" — טהור דווקא משמע כדלעיל. "כנף" — לרבות עוף טמא וחגבים.

תא שמע: מדכתיב "הללו את ה' מן הארץ וגו' החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף". ופסוק זה ודאי מדובר גם בטמאה, כי גם צפור טמאה מהללת את ה', מאי לאו, "צפור" — בין טהור בין טמא משמע, ו"כנף" לרבות חגבים, ומוכח כי "צפור" משמעו גם טמא!

ודחינן: לא. "צפור" — טהור דווקא משמע. "כנף" — לרבות עוף טמא וחגבים.

תא שמע מדברי הכתוב לגבי בעלי החיים הבאים אל התיבה, "כל צפור כל כנף". מאי לאו כדמקשינן, ש"צפור" משמעו גם עוף טמא, שהרי גם עופות טמאין באו לתיבה, ו"כנף" לרבות חגבים?!

ודחינן: לא. כדמשנינן, שמ"כנף" למדנו טמא וחגבים.

[והיו עומדות] שיתסר דרי [שש עשרה שורות] כפתי מילא [כל שורה ברוחב מיל]. והנה קרא [והיו קוראות] קירי קירי [אדוני אדוני].

הנה חד מינייהו דלא הוה קרי [שלא היתה קוראת] קירי קירי כחברותיה.

אמר לה חברתה: סומא [שוטה בלא ראות]! אמרי גם את קירי קירי כמונו!

אמרה לה ההיא יונה: סומא! אמרי את קירי בירי [עבד]! לפי שהורדוס בתחילה עבד היה, ואחר כך מרד.

באו עבדים שנשתירו מעבדי הורדוס, אתיוה את אותה יונה ושהטוה.

אמר רב אשי, אמר לי רבי חנינא: מה שאמר רב כהנא שראה את אותן יונים שעשו כך — מילין [דברי רוח] בעלמא הן! שהרי לא יתכן שדיברו היונים כך.

מקשה הגמרא: "מילין" סלקא דעתך? והרי רב כהנא אמר שהוא ראה דבר זה, ואם כן ודאי שראה כמו שאמר!

אלא אימא במילין — על ידי כשפים דברו אותן יונים.

שנינו במשנתינו: עוף טמא פטור מלשלח.

מנא הני מילין?

אמר רבי יצחק: דאמר קרא "כי יקרא קן

10. הרמב"ם [ה"ח] כתב שילוח "האם" אינו נוהג אלא בעוף טהור. ומשמע מדבריו שהנידון הוא על עצם מצוות השילוח באם, ולא על שילוחה כדי ליטול הבנים.

10. הרמב"ם [ה"ח] כתב שילוח "האם" אינו נוהג אלא בעוף טהור. ומשמע מדבריו שהנידון

אי טרפה, הרי בהדיא כתיב שהיא אסורה באכילה, שנאמר "נבלה וטרפה לא יאכל".

ואי בצפור השחוטה דצפורי מצורע שהיא אסורה בהנאה, הרי **מסיפא דקרא נפקא**, כי נאמר יתור בפרשת סימני טהרה [שם יב] **"וזה אשר לא תאכלו מהם" — לרבות שחוטת מצורע.** [אבל הצפור המשולחת של מצורע ודאי מותרת באכילה, כי אילו לא היתה מותרת, לא היתה אומרת התורה לשלחה, שהרי יכולין להכשל בה בני אדם שימצאוה, שלא יידעו שהיא משולחת דמצורע ויאכלוה]⁽¹⁾.

ומבאר הגמרא: **לעולם בשחוטה דמצורע, והוצרך הכתוב לומר פסוק נוסף לאוסרה, כדי לעבור עליו בעשה ובלא תעשה, כי מהפסוק "וזה אשר לא תאכלו מהם", שמענו רק לא תעשה. ואילו הרישא של הפסוק מלמדת שיש בו גם לאו הבא מכלל עשה. כי מכלל העשה של "כל צפור טהורה תאכלו" משמע, דווקא טהורה תאכלו, אבל טמאה לא תאכלו, ולא הבא מכלל עשה, עשה הוא.**

ומקשה הגמרא: אם כן, למה העמידו את הפסוק בצפור השחוטה של מצורע? ולוקמה בטרפה, ונבאר שהוצרך לומר פסוק נוסף, כי אף על גב שאיסור טריפה נאמר מפורש בתורה, בא הכתוב ללמד לעבור עליו בעשה ולא תעשה?!

ומתרצת הגמרא: כיון שהוא מקרא סתום, ואין אנו יודעין במה הוא מדבר, אם

תא שמע: מדכתיב בענין גוג ומגוג **"ואתה בן אדם אמור לצפור כל כנף וגו'** האספו מסביב על זבחי אשר אני זבח לכם וגו' ואכלתם בשר ושתייתם דם". **מאי לאו כדאקשינן,** ד"צפור" משמע אפילו טמאין, דהא ודאי גם לטמאים קרא, ו"כנף" לרבות חגבים?

ודחינן: **לא. כדשנינן,** דמ"כנף" מרבינן טמא וחגבים.

תא שמע מדברי הכתוב בדניאל [פרק ד]: **"ובענפוהי [של האילן] ידורון צפרי שמיא",** והרי ודאי שגם צפרים טמאות מתקבצות ודרות באילנות. ומוכח שגם צפרים טמאות נכללות בשם "צפור"!

דוחה הגמרא: **"צפרי שמיא" איקרו גם הטמאין, אבל "צפרי" סתמא בלי שם לואי — לא איקרו טמאין אלא רק טהורין.**

תא שמע: מהכתוב בפרשת סימני טהרה וטומאה בבהמות ועופות [דברים יד יא] **"כל צפור טהורה תאכלו".** ומכך שהוצרך הכתוב לומר "צפור טהורה", ולא אמר "צפור" סתם, **מכלל, דאיכא גם צפור טמאה, והוצרך ללמד שדווקא צפור טהורה תאכלו ולא טמאה.**

דוחה הגמרא: **לא תדייק כך. אלא, מכלל דאיכא צפור אחרת אסורה, ואותה לא תאכלו, אך אין הכוונה לציפור טמאה.**

ודנה הגמרא: **מאי היא אותה צפור שהוצרך הכתוב לאוסרה?**

[כדתנן בנגעים פי"ד], הוא משום שאי אפשר להביא שני מינים, ואינו משום שציפורי מצורע

1. הרמב"ן כתב כי הטעם שאם שחט את הציפור ונמצאת שאינה דרוור יקח זוג לשני